

УДК 377:811.111

Мирослава КОСТЮК,

викладач,

Закарпатський художній інститут,

м. Ужгород, Україна

**ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ
ТА ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК
АНГЛІЙСЬКОГО МОВЛЕННЯ
У МИСТЕЦЬКОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

Костюк М. П. Особливості виховного процесу та формування навичок англійського мовлення у мистецькому навчальному закладі. Вивчення особливостей формування реального виховного середовища ВНЗ дозволило відібрати тематику, визначити вплив та роль мистецьких заходів у навчанні англійському мовленню. Результати дослідження підтримують ідею пріоритету вибору в організації виховної роботи інтеграції традиційних та нових форм і методів навчання; комбінації професійної і гуманітарної освіти.

Ключові слова: мистецькі освітні заклади, виховний процес, спілкування іноземною мовою, проектні виставки, моделювання ситуацій, арт-комунікації.

Костюк М. П. Особенности воспитательного процесса и формирования навыков английской речи в художественном учебном заведении. Изучение особенностей формирования реальной воспитательной среды художественных вузов позволило отобрать тематику, определить влияние и роль мероприятий художественной тематики в обучении английской речи. Результаты исследования подтверждают идею приоритета выбора в организации воспитательной работы интеграции традиционных и новых форм и методов обучения; комбинации профессионального и гуманитарного образования.

Ключевые слова: художественные образовательные учреждения, воспитательный процесс, общение на иностранном языке, проектные выставки, моделирование ситуаций, арт-коммуникации.

Kostiuk M. P. The use of features of educative process of artistic educational establishments in English learning process and forming the communicative skills. The objectives of this study are to study the features of forming of the real educative artistic environment of Institute by facilities of language, its role and influence of measures of artistic subjects in English learning process. The results of an empirical and experimental work has been applied to the research. The results of the research support the idea of selection priority in organization of educative work of artistic educational establishments, integration of traditional and introduction of new forms and methods of education; combination of trade education and liberal education. In teaching of foreign language as it remains actual objectively to take into account the features of mastering of material by every student in particular. The present results are significant in designing of such educational situations during audience studies and pose are foreseen, in which students actively practise in making dialogues and discussing, manage in broadcasting. The dominant principles of studies are interactive and communicative that can be recommended for teaching students of non-language speech universities in terms of a brief program and a small number of classroom hours.

Keywords: artistic educational establishments, educative process, foreign language communication, project exhibitions, art communication.

Постановка проблеми. Сьогодні одним із завдань українських педагогів, психологів, лінгвістів залишається створення найефективніших методів навчання мов з визначеною комунікативною спрямованістю з урахуванням особливостей засвоєння матеріалу та особливостями виховання кожним студентом зокрема. Чому саме виховання? Адже виховуючи, ми навчаємо, навчаємо з використанням мови світу, через яку знайомимо вихованців з культурою, особливостями, традиціями, звичками того чи іншого народу.

Мета дослідження полягає у вивченні особливостей формування реального виховного мистецького середовища ВНЗ засобами мови, його ролі та впливу на відбір мистецької тематики у навчанні англійському мовленню.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Поняття першого з основних термінів «art» (від лат. – «ars») за визначенням англомовного словника сучасної англійської мови видавництва LONGMAN – «використання уяви для виразу ідеї або почуттів, особливо у живописі, рисунку або в скульптурі» [9:70]. А визначення терміну «communication» – це діяльність чи процес виразу думок, почуттів або обміну інформацією. Похідне «communicator» – той, хто спроможний передати свої ідеї або почуття ясно, чітко іншим людям» [9:307]. Маємо два терміни, які поєднуються передачею ідеї, почуттів, думок, інформації: в першому випадку за допомогою ідеї, в другому – за допомогою слова. Тому зміст терміну «art communication» можемо трактувати як діяльність чи процес ясного виразу думок, або почуттів, або обміну інформацією у мистецькій сфері.

Концептуальні засади виховної діяльності і життєтворчості особистості розроблені колективом науковців – Л. В. Сохань, І. Г. Єрмаков, Г. М. Сагач в середині 1990-х рр. У праці Ю. К. Бабанського «Педагогіка» дані такі визначення терміну «виховання», що вживається в педагогічній науці в чотирьох значеннях:

– 1-ше – у широкому соціальному, коли йдеться про виховний вплив на людину всього суспільства і всієї дійсності, що містить в собі не лише позитивну спрямованість, а й конфлікти та протиріччя; тут особистість може не тільки формуватися під впливом соціального середовища, а й деформуватися, або, навпаки, загартуватись у боротьбі з труднощами, «робити саму себе»;

– 2-ге – у широкому педагогічному, коли мається на увазі виховання в діяльності закладів, де персонал керується педагогічною теорією та її практичними методичними рекомендаціями;

– 3-тє – у вузькому педагогічному, коли виховання є цілеспрямованою виховною діяльністю педагога, щоб досягти певної мети в студентському колективі;

– 4-те – у гранично вузькому, коли педагог або батько вирішують конкретну індивідуальну проблему виховання або перевиховання (наприклад, у юнака прагнуть виховати чесність, ввічливість) [6].

Виклад основного матеріалу дослідження. Педагогіка нової школи України допомагає вхо-

дженню особистості в контекст сучасної культури, становленню особистості як гідного людини суб'єкта і стратега життя. Стратегічний курс України на приєднання до європейської та світової спільноти ставлять нові цілі та завдання перед освітянами і в галузі навчання іноземних мов. За результатами попередніх наукових розвідок можемо твердити, що навчання професійно спрямованого говоріння має свої особливості: вправи повинні відповідати таким стабільним вимогам, як заданість ситуації, професійна спрямованість завдань, природність ситуації спілкування, вмотивованість мовленнєвої дії студента, наявність вказівок на дію з матеріалом, новизна. Важливо також враховувати дидактичні принципи міжмовної аналогії, побудови іномовлення на відомому рідною мовою змісті. Під час роботи над даним дослідженням було опрацьовано джерельну базу, що дало змогу дослідити не лише питання, пов'язані із виховним процесом мистецького середовища ВНЗ, його структурою, функціями, але й детально розглянути проблему формування комунікативних навичок англійського мовлення та її подальший розвиток. Таким чином, зазначена проблематика є вкрай актуальною і інтерес до неї не спадає, а навпаки, загострюється у міру визрівання стійких економічних та суспільно-політичних орієнтирів.

В основу діяльності колективу Закарпатського художнього інституту з виховання студентів покладені нормативні документи, що стосуються студентського життя та виховної роботи, а саме: Загальна декларація прав людини, Конституція України, Указ Президента України «Про основні напрями реформування вищої освіти України», Закон України «Про вищу освіту» [5], Концепція національно-патріотичного виховання молоді та інші директивні документи. Указом Президента України від 25 червня 2013 року № 344 затверджено Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 р.

Серед основних завдань Національної стратегії є побудова ефективної системи національного виховання на засадах загальнолюдських, полікультурних, громадянських цінностей, забезпечення фізичного, морально-духовного, культурного розвитку, формування соціально зрілої творчої особистості, громадянина України і світу, підготовка молоді до свідомого вибору сфери життєдіяльності та підвищення відповідальності сім'ї за освіту і виховання дітей. Єдність суспільних інтересів, інтересів самої особистості і завдань, що стоять перед вищим навчальним закладом, визначає сутність виховного процесу науково-педагогічного колективу. Виховна робота є складовою навчального процесу і здійснюється на засадах демократизму шляхом використання потенціалу професорсько-викладацького складу і в позанавчальний час – викладачами, іншими суб'єктами виховання та органами студентського самоврядування.

Метою виховної діяльності у вузі є надання майбутнім фахівцям основоположних цінностей, ідей і переконань стосовно української державності та

національної ідеї, формування активної громадської і особистої позиції молоді у становленні міцної і авторитетної держави, духовно збагаченої, інтелектуально розвиненої і активної особистості, сформованої як громадянин, патріот, висококваліфікований фахівець і сім'янин. Планування та організацію виховного процесу в Закарпатському художньому інституті здійснюють ректорат, деканат, завкафедрами, проректор з науково-педагогічної та виховної роботи, завідувач спортивним клубом, куратори академічних груп та органи студентського самоврядування.

Виховна діяльність здійснюється згідно з планом роботи, який складається кожного року та ухвалюється Вченою радою. Основними формами виховної роботи зі студентами Інституту є: виховання під час навчальних занять та кураторських годин; позаурочна та індивідуальна робота; заняття в спортивних секціях, творчих колективах, клубах за інтересами; участь у підготовці та проведенні конкурсів, свят, тематичних вечорів; робота в органах студентського самоврядування; виховна робота в гуртожитках. Виховання студентської молоді здійснюється за такими напрямками виховання: національно-патріотичне; інтелектуально-духовне; громадянсько-правове; моральне; екологічне; естетичне; трудове виховання; фізичне та утвердження здорового способу життя.

Серед основних завдань виховної роботи:

- забезпечення сприятливих умов для самореалізації особистості в Україні відповідно до її інтересів та можливостей;
- виховання правової культури, поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки – Герба, Прапора, Гімну України та історичних святинь;
- сприяння набуттю молоддю соціального досвіду, успадкування духовних та культурних надбань українського народу;
- формування духовних цінностей українського патріота, почуття патріотизму, національної свідомості, любові до українського народу, української держави, рідної землі родини, гордості за минуле і сучасне на прикладах героїчної історії українського народу та кращих зразків культурної спадщини;
- формування мовної культури, оволодіння та вживання української мови як духовного коду нації; ствердження принципів загальнолюдської моралі – правди, справедливості, милосердя, патріотизму, доброти та інших доброзичливостей;
- утвердження в свідомості громадян об'єктивної оцінки ролі українського війська в українській історії, виховання у студентів бережливого, економного ставлення до державного майна;
- забезпечення високої художньо-естетичної культури, розвиток естетичних потреб та почуттів;
- вироблення екологічної культури, розуміння необхідності гармонії її відносин з природою; виховання поваги до батьків, людей похилого віку, турбота про молодших та людей з особливими потребами;
- формування у студентів потреби вести здоровий спосіб життя, позбаватися шкідливих звичок.

За новою парадигмою виховання включає принципи інтеграції традиційних і нових форм виховної роботи, вмілого поєднання кращих традицій вітчизняного досвіду з новими напрямками у молодіжній політиці. Тому інноваційна модель майбутнього фахівця повинна включати перелік якостей особистості, професійно, соціально і особистісно значущих для майбутнього фахівця-професіонала. Напрямки виховної роботи тісно пов'язані і утворюють цілісну систему національного виховання студентів. Центром національно-патріотичного виховання студентів є Закарпатський музей народної архітектури та побуту, аналог якого розташований також в м. Пряшеві (Словаччина). У структурі виховної роботи важливе місце займає студентське самоврядування, яке здійснюється за схемою: на рівні інституту – це студентська рада та студентський профспілковий комітет; в академічних групах – студентські ради; в гуртожитках – студентські ради.

Моніторинг тенденцій, що домінують у студентському середовищі, показує значну активність студентської молоді. Ці тенденції проявляються у їх бажанні розкрити набуті раніше навички та здібності та одержати нові. Діяльність самоврядних органів визначається «Положенням про студентське самоврядування», яке спрямоване на розв'язання таких завдань: забезпечення і захист прав та інтересів студентів, виховання ініціативності, дисциплінованості, організованості, старанності у навчанні і праці. За погодженням зі студентським самоврядуванням приймаються рішення про відрахування та поновлення на навчання студентів, переведення студентів із контрактної на бюджетну форму навчання, поселення студентів в гуртожиток та виселення з нього. Студенти-активісти беруть участь у роботі приймальної та стипендіальної комісії, розподілі стипендіального фонду. Студентське самоврядування інституту діє у тісному контакті з ректоратом, факультетами, кафедрами, профкомом, музеєм, бібліотекою, а також зі студентами коледжу, що входить до складу вишу.

Важливим завданням є підготовка підростаючої молоді до дорослого, сімейного життя. В умовах постійних демографічних і соціальних змін в Україні (зростання кількості розлучень, самотніх людей, перевищення смертності над народжуваністю) втрачаються сімейні цінності, руйнуються відносини, підвищується ризик розлучень, знижується вага виховної функції сім'ї. Слід відродити в сімейному житті численні народні звичаї, котрі становлять серцевину сімейно-побутової культури і мають потужний виховний потенціал. У плеканні історичної пам'яті наших сучасників, вихованні шанобливого ставлення до роду, сім'ї важливе значення має живе спілкування з найближчими людьми в колі родини у формі бесід і розповідей про далеких предків, рід, сім'ю, історію українського народу, рідного краю, села чи міста або селища. Саме в цьому контексті заслуговують на увагу творчі проектні роботи студентів з роду відомих митців – Ф. Манайла (В. Манайло-Приходько) та А. Кашшай (О. Кашшай).

Сформоване соціальне замовлення на ефективні навчальні та виховні системи й технології визначає модернізацію навчально-виховного процесу. До виховання засобами музеїв, театральної педагогіки, юнацького спорту зростає особлива увага. Сучасна молодь добре поінформована щодо процесів в різних сферах науки, техніки, соціального життя; впевнено оволодіває сучасними комунікаційними технологіями. В той же час, ефективність навчання значною мірою залежить від того, яка роль відводиться іноземній мові у професійній підготовці сучасного спеціаліста вищого навчального закладу, де відповідно до європейських стандартів, знання іноземної мови на рівні вільного спілкування з іноземними діловими партнерами вважається невід'ємною ознакою сучасного професіонала. У художньому вузі іноземна мова вивчається впродовж 8 семестрів (близько 250 навчальних годин). Заклад має достатню матеріально-технічну базу, основу якої складають навчальний корпус, з обладнаними деревообробними, металообробними, керамічними майстернями. Навчання проводиться на сучасній комп'ютерній, інформативній основі з урахуванням належного знання мов та потреб ринку.

Американський психолог Абрахам Маслоу (1908-1970) визначив ієрархічну багатоступеневу піраміду потреб людини, усі компоненти якої перебувають у діалектичному взаємозв'язку. У цілому вони ніби програмують виховний процес. Якщо якась ланка випадає, порушується цілісність структури, а отже, у нашому випадку – програма виховного процесу. Тут варто процитувати відомого художника і політичного коментатора Сергія Пояркова: «Ти справжній художник, якщо твоя позиція перемагає інстинкт самозбереження. Художник має право бути в чомусь провокатором, його роботи мають викликати емоційну реакцію. Робота справжнього художника має зачепити і двірника, і професора».

Наведемо приклад організації виховних заходів художнього навчального закладу, що стали окрасою перших тижнів нового навчального року з нагоди Дня пам'яті Адальберта Ерделі. У Коледжі мистецтв ім. А. Ерделі ЗХІ свято бережуть пам'ять митця, ім'я якого носить alma-mater. Відбуваються урочисті заходи, які традиційно відкриває ректор Закарпатського художнього інституту професор Небесник І. І. лекцією «Життя і творчість А. Ерделі». Очільник ВНЗ відзначає, що справжня історія закарпатської художньої освіти розпочалася з імені А. Ерделі, наголошує на таланті митця, котрий своєю діяльністю влився у потік світового мистецтва і став невід'ємною частиною скарбниці українського образотворчого мистецтва. Знайомство з ім'ям А. Ерделі є приємною подією для старшокурсників, поціновувачів таланта митця, а особливо цінне для першокурсників.

На початку 2014/2015 навчального року відбулося урочисте відкриття експозиційного студентського майданчика, де була започаткована виставка «Подих літа». Студенти мали можливість продемонструвати свої твори, у яких відображений світ

Закарпаття під час літнього пленеру. Також до дня пам'яті великого митця у читальній залі бібліотеки коледжу відреставровано куточок- музей А. Ерделі, з представленням книжкової виставки «Творець незбагненого прекрасного світу». Кульмінацією дійства була Всеукраїнська акція «Голуб миру», до якої долучилися всі студенти та викладачі мистецького закладу. Урочисті збори з нагоди Дня знань, покладання квітів на могилу А. Ерделі, екскурсія по місту; перша лекція «Україна – єдина держава»; поселення в гуртожиток, загальні збори мешканців гуртожитку, утвердження остаточних списків поселення; засідання студради з питань планування роботи; зустріч із фахівцями ДСНЗ України; лекція до дня пам'яті А. Ерделі та виставка студентських робіт; «Я – студент!» – квест для студентів-першокурсників.

Відповідно до затвердженого плану виховної роботи систематично проводиться відвідування виставок у Закарпатському обласному художньому музеї ім. Й. Бокшая, галереї «Ужгород», Закарпатського обласного музею народної архітектури та побуту, Закарпатського краєзнавчого музею, меморіальних музеїв Ф. Манайла та А. Коцки; відвідування майстерні народного художника України В. В. Микити; щотижневі виховні години; перегляд культурологічних та художніх фільмів; батьківські збори студентів; підготовка до захисту дипломних проектів та вступу до ВНЗ; медогляд студентів II-IV курсів, підготовка справ студентів допризовного віку, медогляд юнаків призовного віку; профілактичні зустрічі із працівниками правоохоронних органів.

Основним напрямом подальших розробок у аспекті взаємовпливу мови і виховання вважаємо створення моделей навчання професійного діалогового мовлення відповідно до комунікативних потреб студентів художніх вищих навчальних закладів. Для початку реалізація принципу міжмовної аналогії можлива, якщо викладач досконало знає не лише іноземну мову, але й свою рідну. Плануючи для засвоєння визначену сукупність нових слів, потрібно диференціювати їх на декілька груп: слова, які мають спільне походження з українськими; слова, які незалежні від інших мов. Це дасть можливість значно полегшити засвоєння студентами нових лексичних одиниць. Те саме стосується й граматичних засад. Суттєво впливатиме на якість вивчення іноземної мови, якщо навчальні дисципліни професійного циклу повторно вивчати іноземною мовою. Тут було б раціонально пройти оглядовий курс практикуму з науково-технічного перекладу.

Пропонуємо виховну та науково-дослідницьку діяльність студентів застосовувати у розширенні сфери вживання англійської мови таким чином:

Науково-дослідницька та виховна діяльність студента	Мовна та мовленнєва діяльність студента
1) участь у персональних і щорічних групових виставках «Подих літа», «Графічне Закарпаття», студентських виставках «Трав-	вивчення та підготовка коротких заміток, оголошень, реклами, анонсів, резюме про проведення та участь у зазначених

неві блукання» (галерея «Ужгород»), виставці «Великодня писанка» та майстер-класі з писанкарства для учнів шкіл міста, обласних фестивалів «Сакура-фест», лекція до дня пам'яті А. Ерделі та виставка студентських робіт; «Я – студент!» – квест для студентів-першокурсників	заходах
2) участь у міському, обласному та Міжнародному мовно-літературному конкурсі ім. Т. Г. Шевченка, проведення загальноміського флеш-мобу на пл. Театральній «Читаємо Шевченка разом!»	проведення в навчальному закладі традиційно-щорічного літературного конкурсу на кращого вивчача зарубіжної поезії, музики чи пісні
3) участь у Міжнародному конкурсі з української мови ім. П. Яцика; в обласній олімпіаді з української мови серед представників національних меншин, присвяченій Дню рідної мови; участь у всеукраїнській олімпіаді з живопису	проведення додаткового консалтингу щодо здачі Міжнародних іспитів з англійської мови
4) організація та проведення виставки «Моя Карпатська Україна...» до річниці подій Карпатської України (1939) студентських плакатів у фойє коледжу та Закарпатській обласній бібліотеці для дітей та юнацтва ім. Д. Вакарова, поїздка студентів на Красне поле; участь студентів в міжнародних студентських конференціях та семінарах	організація студентського медіа-центру для навчання створення електронних презентацій, відеосюжетів про відзначення історичної події, організацію дискусії за прочитаними повідомленнями чи інформаційними текстами із засобів масової інформації, проходження оглядового курсу практикуму з науково-технічного перекладу

Важливо зазначити, що розвитку навичок спілкування, професійних та інтелектуальних здібностей особистості сприяє робота з проектами. Проектна робота має як освітню цінність, так і розвиває ініціативу, незалежність, уяву, дисципліну, вміння працювати в колективі, вчить оцінювати свою працю та роботу інших, зацікавлює та допомагає організувати продуктивну роботу в змішаних групах із різними рівнями умінь та інтересами. Ця форма навчання притаманна саме навчальним групам з різними спеціальностями та базовими рівнями знань. Прикладом таких основних проектних робіт є тема «Мій улюблений митець (художник, дизайнер, кераміст, деревообробник, коваль)». My favourite artist (a painter, a designer, a ceramist, a woodcarver, a metalworker, a blacksmith)».

Майже всі студенти бажають оволодіти англійською мовою, але, зіткнувшись з різноманітними труднощами, їхня мотивація знижується, зникає активність, стає слабшою воля і погіршується успішність. Викладач може вплинути на мотивацію лише опосередковано, створюючи умови, на основі яких виникає зацікавленість у роботі. Щоб заняття стало цікавішим, необхідно застосовувати різнома-

нітні види навчальної діяльності. Важливою є умова творчого підходу до занять та самостійна діяльність студентів. Необхідно навчити студентство планувати свою навчально-практичну діяльність та користуватися довідниковою літературою, словниками, інтернетом та виражати свою думку усно. Усне мовлення, у будь-якому випадку – згоди чи незгоди, допомагає розвивати зацікавленість до предмета завдяки створенню необхідної ситуації, адже мовне середовище, насамперед, створюють ситуації. Відповідно підібрані ситуації стимулюють мовну активність, активізують використання лексики мовних зразків чи будь-яких граматичних явищ.

Умовне відтворення реальності у вигляді розмови двох-трьох співрозмовників – прекрасна вправа для активізації навчальної ситуації та мотивації розумової діяльності, коли виникає необхідність щось сказати, попросити, дізнатися чи чимось поділитися. Саме тут можна вести мову про монологи та дискусії. Під час реального спілкування важливу роль відіграють види групової роботи, такі як інтерв'ю, бесіда за круглим столом. Але не слід попередньо знайомити їх з ролями, хоча бажано, щоб під час спілкування студенти висловлювали свої думки за попередньо поданими мовними структурами та виразами.

Упровадженню у виховний та навчальний процес оновлених підходів до проведення занять насамперед ґрунтується на змісті навчально-пізнавальної діяльності студента. У практиці трапляються випадки, коли студенти з високим рівнем знань відчують ситуацію всеобізнаності. Тому викладачу слід планувати заняття так, щоб виникла можливість отримувати нові знання, вирішувати питання проблемного характеру, вчити спілкуватись один з одним, слухати співрозмовника, допомагати йому з дозволом підказки, якщо студенту не дається підібрати потрібне слово. Завжди потрібно цікавитися думкою студента, і тим самим створити такі умови, щоб вони намагалися більше говорити. Дуже важливо надати їм вчасно необхідну допомогу й зберегти при цьому його самостійність. Надзвичайно важливо, щоб допомога не була нав'язливою, викладач повинен непомітно надати її, щоб студент прийняв її як власне відкриття [8].

Отже, основною сучасною метою навчання англійському мовленню є не тільки передача знань, сприяння оволодінню вміннями й навичками спілкування в усній та письмовій формах, але й перенесення іншомовних сформованих мовленнєвих навичок і вмінь у реальні ситуації навчання та побуту студентів, створення природної комунікації відповідно до мотивів, завдань і соціальних норм мовленнєвої поведінки у мистецьких сферах і ситуаціях. Саме тому комунікація у процесі навчання та виховання формує іншомовне спілкування, яке в майбутньому випускники матимуть змогу розвивати й удосконалювати відповідно до власних потреб. Так оволодіння основами іншомовного спілкування передбачає досягнення високого рівня комунікативної компетенції. Зазначений комунікативний підхід виправдовує себе також під час про-

ведення позааудиторних заходів із використанням іноземної мови. У процесі підготовки та проведення різних конкурсів, вистав, вікторин студенти мають можливість випробувати себе, адже вони виконують реалістичні комунікативні завдання, що забезпечують практичні можливості для використання мови, яка вивчається.

Перерахуємо основні дидактичні принципи, які забезпечують якомога повніше оволодіння іноземною мовою студентами немовних спеціальностей. Не заперечуючи важливості загальнодидактичних принципів (науковості, наочності, доступності та ін.), визначаємо систему діючих принципів навчання іноземних мов. До них можна віднести: принцип інтерактивності, комунікації, диференціації, міжмовної аналогії, побудови іншомовлення на відомому рідною мовою змісті та аудіювання.

Принцип інтерактивності тісно пов'язаний з принципом комунікацій, що впливає з основної функції мови як засобу спілкування. Оскільки основне завдання навчання іноземної мови у ВНЗ мистецького спрямування – підготувати студентів до спілкування (усного і писемного), тому віддалена мета стає основним методом навчання.

Принцип комунікативності передбачає не лише ставити у навчанні іноземної мови перспективні цілі – підготувати студентів до спілкування у своїй професійній сфері зі своїми закордонними партнерами, а й перетворити навчальний процес в аудиторіях і поза ними у спілкування студентів між собою, з викладачами, друзями. Для реалізації цього принципу важливо, щоб кожен студент обрав собі партнера для спілкування. Як правило, це будуть студенти, які мають або однаково високий рівень знання мови, або, ставлячи перед собою конкретні цілі, спілкуються між собою студенти із відповідно середнім та низьким рівнями мовних знань. Завдання викладача – спонукати студентів до спілкування іноземною в позааудиторний час. Тому, якщо технічно забезпечити навчання таким чином, щоб в аудиторіях оперативно засвоювалося ядро визначених знань, то в процесі організованого поза аудиторією навчання у спілкуванні проводиться їх повне засвоєння.

Принцип диференціації – це і врахування стартових рівнів знання іноземної мови для формування гомогенних груп, і вивчення психологічних можливостей студентів з метою адаптування до них обсягу навчального матеріалу.

Моделювання таких навчальних ситуацій під час аудиторного навчання і поза ним, у яких студенти активно діалогізують, дискутують, вправляються у мовленні, передбачає принцип інтерактивності. Дослідження показують, що інтерактивне навчання дозволяє значно збільшити відсоток засвоєння матеріалу. Зокрема, під час дискусій засвоюється більше 50% матеріалу, а в процесі практичних дій – 75%. Якщо говорити про безпосереднє мовлення студентів, то воно складає близько 20 % часу заняття. Основою мовлення є засвоєні мовні одиниці і правила побудови мовних конструкцій. Основними тематиками вивчення лексичних одиниць є такі: Art equipments, Describing art; Styles of

art; The art world (Мистецьке обладнання і техніки, Твори мистецтва. Опис мистецьких творів, Артстилі. У світі мистецтва). Нові лексичні одиниці найкраще засвоюються під час змодельованих навчальних ситуацій.

Пропонуємо таку поетапну модель засвоєння лексичних одиниць, коли усі студенти є активними учасниками засвоєння нових слів, постійно взаємодіючи між собою або працюючи з різноманітними джерелами знань:

1. На дошці чи проекторі записано 7-10 нових слів, студенти вголос читають їх, шукають відповідники в українській мові;

2. Якщо студенти помиляються у їх вимові, викладач аналізує і виправляє помилки, студенти вдруге прочитують нові слова;

3. Читаються втретє нові слова і їхній український варіант;

4. Нові слова зачитує диктор із запису вчетверте, студенти разом повторюють пошепки (внутрішнє мовлення) і намагаються запам'ятати;

5. Працюючи в парах, студенти контролюють первинне засвоєння нових слів;

6. Викладач задає тему для діалогу, і студенти діалогізують в парах на задану тему, використовуючи нові слова;

7. Переглянувши відеосюжет або прослухавши магнітофонний запис з використанням нових слів, студенти складають монолог за прослуханням (аудіювання).

У вказаній моделі засвоєння лексичних одиниць нові слова повторюються в різних практичних діях не менше семи разів, що відповідає психологічним вимогам до сприймання і запам'ятовування нових знань. Однак змодельована схема опрацювання навчальної ситуації потребує і попередньої підготовки викладача, і використання необхідних технічних засобів навчання.

Особливої ваги набуває питання забезпечення змістовного дозвілля, тому у плануванні виховної роботи навчального закладу слід передбачити заходи щодо відзначення важливих дат народження відомих британських художників та митців, створення студентських центрів з підготовки проєктантів та декораторів традиційних і загальнодержавних свят, впровадження методики виховної роботи скаутських організацій через систему спільних семінарів, тренінгів за темами «Скаутський метод – ефективна система самоосвіти молоді», «Система малих груп у скаутському русі».

Висновки. Пріоритетом в організації виховної роботи мистецького навчального закладу є інтеграція традиційних і впровадження нових форм і методів виховання, поєднання фахової освіти та гуманітарної освіти. Отож перелік заходів такий:

1) використання інтерактивних педагогічних технологій, зокрема ділові та рольові ігри, моделювання життєвих ситуацій, суспільних процесів та процедур, дискусії, робота в малих групах як у навчальній, так і в позакласній діяльності;

2) впровадження нових педагогічних комунікацій між усіма учасниками навчально-виховного процесу;

3) залучення молоді до проведення різноманітних виставок, майстер-класів, пленерів, студентських акцій, прес-конференцій, експедицій та тематичних збірань;

4) необхідність контролювати якість виконання навчально-тренувальних завдань, вимагати їх перевиконання за умови халатного ставлення чи непорозуміння умов виконання. Надзвичайно важливою умовою міцного закріплення сформованих навичок є здійснення перевірки якості виконаних завдань.

У викладанні іноземних мов залишається актуальним об'єктивно враховувати особливості засвоєння матеріалу кожним студентом зокрема. Домінуючими принципами навчання є інтерактивний та комунікативний. За вказаними принципами передбачається моделювання таких навчальних ситуацій під час аудиторного навчання і поза ним, у яких студенти активно діалогізують, дискутують в групах, вправляються у мовленні.

Перспектива подальших досліджень. На даний час перед ВНЗ постає завдання реформування фахової освіти, підготовки фахівців нового типу, які поєднують у собі глибокі знання і здібності, високу духовність і загальнолюдські цінності. Ці особистості мають бути здатні професійно вирішувати питання відродження і розвитку національної культури на комунікативному рівні, інформатизації суспільства, підвищення духовності народу.

ЛІТЕРАТУРА

1. <http://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник. – К.: Либідь, 2005. – 560 с.
3. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача. – К., 2007.
4. Добрянський І. А. Особливості, способи і прийоми організації активного діалогічного навчання // Педагогіка і психологія. – 2007. – № 2.
5. Закон України «Про освіту». – К.: Генеза, 1996. – 36 с.
6. Педагогіка / Под ред. Ю. К. Бабанського. – Учебное пособие, 2-е изд., доп. и перераб. – М., Просвещение, 1988. – 479 с.
7. Попков В. А., Коржуев А. В. Дидактика высшей школы: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. завед. – М.: Издат. центр «Академия», 2001. – 136 с.
8. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: навч. посіб. – К.: Вища шк., 2005. – 240 с.
9. Longman Dictionary of English language and culture. – 2005. – III ed.